

ประกอบ ต ปัจจัย โดยลง อิ อากมหลังธาตุ

อิจฺฉิตโต อันเขาปรารธนาแล้ว	อิสฺ ชาติ ในความปรารธนา
รกฺขิตโต อันเขารักษาแล้ว	รกฺข ชาติ ในความรักษา
คมิโต ไปแล้ว	คมิ ชาติ ในความไป
รฺหุธิโต อันเขาปิดแล้ว	รฺหุ ชาติ ในความปิด
ภินฺทิตโต อันเขาทำลายแล้ว	ภินฺท ชาติ ในความทำลาย
ทิวฺพิโต เล่นแล้ว	ทิว ชาติ ในความเล่น
สิพฺพิโต อันเขาเย็บแล้ว	สิพฺ ชาติ ในความเย็บ
อาปฺชฺชิตโต ต้องแล้ว	อา+ปฺชฺ ชาติ ในความต้อง
พฺชฺฉิตโต อันเขารู้แล้ว	พฺชฺ ชาติ ในความรู้
ตุสฺสิตโต ยินดีแล้ว	ตุสฺ ชาติ ในความยินดี
สุณฺนิโต อันเขาฟังแล้ว	สุ ชาติ ในความฟัง
ปาปฺถนิโต อันเขาถึงแล้ว	ปา+อฺปฺ ชาติ ในความถึง
ตฺนิตโต แฝไปแล้ว	ตฺน ชาติ ในความแฝไป
คฺหิตโต, คณฺหิตโต อันเขาถือเอาแล้ว	คฺห ชาติ ในการถือเอา
โจริโต, โจริยิตโต อันเขาขโมยแล้ว	จฺรุ ชาติ ในการลักขโมย
จินฺติตโต, จินฺตยิตโต อันเขาคิดแล้ว	จินฺต ชาติ ในการคิด
มฺนฺติตโต, มฺนฺตยิตโต อันเขาปรึกษาแล้ว	มฺนฺต ชาติ ในความปรึกษา
पालิตโต, ปาลยิตโต อันเขารักษาแล้ว	पाल ชาติ ในการรักษา
ปฺชฺชิตโต, ปฺชฺชยิตโต อันเขาบูชาแล้ว	ปฺชฺช ชาติ ในการบูชา

ด ปัจจัยประกอบกับธาตุอื่น ๆ จากที่กล่าวมาแล้ว

สุโต อันเขาฟังแล้ว

สุ ธาตุ ในความฟัง

ญาโต อันเขารู้แล้ว

ญา ธาตุ ในความรู้

นีโต อันเขานำไปแล้ว

นี ธาตุ ในความนำไป

สยิตฺ นอนแล้ว

สี ธาตุ ในความนอน

ภูตฺ มีแล้ว, เป็นแล้ว

ภู ธาตุ ในความมี, เป็น

ปหูตฺ เพียงพอแล้ว

ป+หฺ ธาตุ ในความมี, เป็น

แปลบทประกอบด้วย ด ปัจจัย ใช้เป็นวิกิตกัตตา

๑. เป็นกัตตฺวาจาก ประธานเป็นคนให้แปลหนุนว่า เป็นผู้....

ประธานเป็นนามนามทั่วไป เป็นปุงลึงค์ ยกเว้นเป็นคน ให้แปลหนุนวิกิตกัตตาว่า เป็นสภาพ...

เป็นเหตุ.... หรือจะแปลเป็นชื่อว่าของค่านามนามที่เป็นประธานก็ได้

เช่น โรโค อุปฺปนฺโน โหติ.

(อ.โรค เป็นโรคเกิดขึ้นแล้ว ย่อมเป็น)

อหฺ อาคโตมฺหิ.

(อ.เรา เป็นผู้มาแล้ว ย่อมเป็น)

ตุวฺ อาคโตสฺสิ.

(อ.ท่าน เป็นผู้มาแล้ว ย่อมเป็น)

สามเณโร สิลฺวิปตฺตี ปตฺโต ภาวิสฺสติ.

(อ.สามเณร เป็นผู้ถึงแล้ว ซึ่งความวิบัติแห่งศีล จักเป็น)

๒. เป็นกัมมวาจก ให้แปลหนุ่มว่า เป็นผู้อัน..... เป็นสภาพอัน...
เป็นเหตุอัน..... หรือจะแปลหนุ่มคำที่เป็นชื่อของค่านามที่เป็น
ประธานก็ได้

เช่น

รุกขโฆ มหเสฏฺขาย เทวตาย ปรีคฺคหิตโต ภวิสฺสตี.

(อ.ต้นไม้ เป็นต้นไม้อันเทวดา ผู้มีศักดิ์ใหญ่ กำหนดถือเอาแล้ว จักเป็น)

เกนฺจि สามเณเรน วตฺตํ กตํ ภวิสฺสตี.

(อ.วัตร เป็นวัตรอันสามเณรบางรูป ทำแล้ว จักเป็น)

ตุวํ เม วุตฺโตสิ.

(อ.ท่าน เป็นผู้อันเรา กล่าวแล้ว ย่อมเป็น)

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นภาษามคธ

๑. อ.ทรัพย์ เป็นทรัพย์อันบิดาให้แล้ว จักเป็น ฯ
๒. อ.ทรัพย์ เป็นทรัพย์เกิดขึ้นแล้ว ย่อมเป็น ฯ
๓. อ.ท่าน เป็นผู้อันเรากล่าวแล้ว โดยชอบ ย่อมเป็น ฯ

จงแปลเป็นภาษาไทย

๑. สตุถารา ฐมฺโม เทสิโต โหติ ฯ
๒. ปุตุโต มโต ภวิสฺสตี ฯ
๓. เกนฺจि อุทกํ ปุริตํ ภวิสฺสตี ฯ